

IZJAVA O ODGOJU I OBRAZOVANJU

Autor Administrator

Izjava hrvatskih akademika, znanstvenika, sveučilišnih profesora i kulturnih djelatnika o Programu zdravstvenog odgoja i obrazovanja za hrvatske škole

Declaration by Croatian Academicians,
Scientists, University Professors and Cultural Figures on the Health Education
Program for Croatian Schools

U kontekstu rasprave koja se u hrvatskoj javnosti vodi oko Programa zdravstvenog odgoja i obrazovanja za hrvatske škole, dolje potpisani akademici, znanstvenici, sveučilišni profesori i kulturni djelatnici, bez namjere da ulazimo u ocjenu predloženih programa, a sve s ciljem dobrobiti djece i cjelokupnog hrvatskog društva, izjavljujemo sljedeće:

1.
Zdravstveni odgoj i obrazovanje koji će se, prema najjavama, uvesti u osnovne i srednje škole u Hrvatskoj trebao bi, suprotno nekim mišljenjima, biti vrijednosno orijentiran. Znanost o odgoju (pedagogija) odavno je spoznala da informacije same po sebi ne odgajaju. Odgoj je u biti vrijednosna kategorija koja uključuje, osim stjecanja znanja, i intenciju, stremljenje prema usvajanju pozitivnih kulturnih, duhovnih i etičkih vrijednosti koje omogućavaju izgradnju osobnih stavova i cjeloviti razvoj osobnosti. Ovako shvaćen odgoj je ujedno jedan od temelja Hrvatskog nacionalnog obrazovnog standarda i Zakona o školstvu. Kada se radi o školi kao odgojno-obrazovnoj instituciji, pitanje je samo koje će vrijednosti ona posredovati: vrijednosti koje su na dobrobit djeteta i u skladu s vrijednostima roditelja ili vrijednosti koje će se nametati djeci i roditeljima. Također je pitanje hoće li škola postaviti postojeći sustav vrijednosti u Hrvatskoj poznat upravo iz mnogih znanstvenih istraživanja ili će nametati određeni sustav vrijednosti iz drugih zemalja.

2.

Suvremena znanost došla je do spoznaje da znanost nije vrijednosno neutralna odnosno da pojmovi "znanstveno" i "vrijednosno" po sebi nisu suprotstavljeni. Primjerice, vrijednosti kao što su ljubav, uzdržljivost i vjernost nemaju svoje znanstveno utemeljenje samo u brojnim velikanima filozofije od antike do danas, već i u predstavnicima drugih znanosti, etike, pedagogije, sociologije ili psihologije. Poistovješivanje znanstvenosti samo s tvrdnjama i stavovima one grupe autora koja relativizira odnosno negira sve (ili neke) etičke vrijednosti i civilizacijske norme, predstavlja "privatizaciju" znanosti i nametanje tog jednog, navodno i jedinog, znanstveno utemeljenog svjetonazora kao apsolutno obvezujušeg za sve. Puno nazivanje znanstvenim isključivo takvog pristupa, a neznanstvenim svih drugačijih pristupa ne samo da je u potpunosti znanstveno neutemeljeno, već u slučaju zdravstvenog odgoja predstavlja ugrožavanje same mogućnosti odgoja i prava djece na taj odgoj. Jedna od najpoznatijih zloupotreba znanosti u tom smislu bila je neupitna upotreba „znanstvenog marksizma" kao jedine znanstveno validne, vrijednosno neutralne i objektivne znanstvene paradigme. Pokazalo se da tome nije tako, no mentalitet koji je nastao u periodu u kojemu je ta paradigma bila jedino službeno važeša još; uvijek nepotrebno opterećuje našu sadašnjost. Tog se mentaliteta trebamo osloboditi kako bi se naše društvo moglo slobodno razvijati.

3.

U raspravi o zdravstvenom odgoju treba na prvom mjestu biti dobrobit djece. Suprotno mišljenju nekih subjekata u toj raspravi, smatramo da djeca i roditelji nisu suprotstavljene strane. Roditelji žele dobro svojoj djeci i zato imaju pravo i odgovornost sudjelovati u kreiranju njihova razvoja, rasta i odgoja. To im pravo i tu odgovornost daju mnogi domaši i međunarodni pravni akti, počevši od Ustava Republike Hrvatske. Roditelji "...imaju pravo i slobodu da samostalno odlušuju o odgoju djece." (čl. 63. Ustava RH). Prema Konvenciji o pravima djeteta, države potpisnice su dužne roditeljima pružiti odgovarajuću pomoć u odgoju njihove djece. Škola, dakle, treba pomagati roditeljima, a nikako im ne smije nametati nešto što je suprotno njihovom vrijednosnom sustavu, pogotovo kad se radi o spolnom odgoju, kod kojeg su vrijednosni sustavi roditelja vrlo različiti. Konvencija o pravima djeteta (čl. 18.) ističe pravo roditelja da odgajaju djecu u skladu sa svojim vjerskim, moralnim ili filozofskim uvjerenjima. Pravo roditeljima da biraju obrazovanje za svoju djecu daje i Opća deklaracija o pravima čovjeka (čl. 26.). Svi ovi, a i mnogi drugi, dokumenti jasno pokazuju da roditeljska prava nisu suprotnosti s pravima i dobrobit djece te da bi roditelji i u hrvatskim školama trebali imati mogućnost odlučivanja o programu zdravstvenog odnosno spolnog odgoja koje će pohađati njihovo dijete. Pozivamo Vladu Republike Hrvatske da u procesu usvajanja Programa zdravstvenog odgoja i obrazovanja poštuju postojeći sustav vrijednosti, ustavno načelo zaštite djeteta i prava i odgovornosti roditelja u odgoju djece te omoguće otvorenu znanstvenu raspravu u koju će biti uključeni rezultati različitih znanstvenih istraživanja. Pozivamo i našu medijsku javnost da na primjeren i objektivan način izvještava o ovome uistinu važnom pitanju za budućnost naše djece i cijeloga društva.

U Zagrebu, 26. ožujka 2007.

Od lijeènika-znanstvenika i drugih
visokobrazovanih djelatnika zaposlenih na medicinskim fakultetima izjavu su
potpisali:

Akademik
Stjepan Gamulin

Akademik
Radovan Ivanèiæ (+)

Akademik
Andrija Kaštelan

Prof.dr.sc.
Boško Barac

Prof.dr.sc.
Ingeborg Barišiæ

Prof.dr.sc.
Milo Bergovec

Prof.dr.sc.
Ivan Beus

Prof.dr.sc.
Mladen Boban

Prof.dr.sc.
Vida Demarin

Prof.dr.sc.
Pavo Filakoviæ

Prof.dr.sc.
Vera Folnegoviæ-Scaron;malc

Prof.dr.sc.
Ivica Grkoviæ

Prof.dr.sc.
Marija Heffer-Lauc

Prof.dr.sc.
Stipan Jankoviæ

Prof.dr.sc.
Tatjana Jeren

Prof.dr.sc.
Vlado Jukiæ

Prof.dr.sc.
Dragutin Kadojiæ

Prof.dr.sc.
Dubravka Kocijan-Hercigonja

Prof.dr.sc.
Šimun Križanac

Prof.dr.sc.
Ivan Malèiæ

Prof.dr.sc.
Matko Marušiæ

Prof.dr.sc.
Marija Nikšiæ Ivanèiæ

Prof.dr.sc.
Dubravko Pavlin

Prof.dr.sc.
Marijana Peruzoviæ

Prof.dr.sc.
Nadan M. Petri

Prof.dr.sc.
Ante Petrièeviæ

Prof.dr.sc.
Franjo Plavšiæ

Prof.dr.sc.
Valentin Pozaia

Prof.dr.sc.
Marija Rosandia Pilaš

Prof.dr.sc.
Jagoda Roša

Prof.dr.sc.
Josip Roša

Prof.dr.sc.
Ante Smetiško

Prof.dr.sc.
Anton Šmalcelj

Prof.dr.sc.
Sanja Špoljar-Vržina

Prof.dr.sc.
Sreæko Valia

Prof.dr.sc,
Šime Vuèkov

Prof.dr.sc.
Tatijana Zemunik

Prof.dr.sc.
Niko Zurak

Doc.dr.sc.
Ana Planinc-Peraica

Prim.dr.sc.
Josip Baliæ

Prim.dr.sc.
Ana Krvavica

Prim.dr.sc.
Dubravko Markoviæ

Prim.dr.sc.
Marica Miletia-Medved

Prim.dr.sc.
Ninoslav Mimica

Prim.dr.sc.
Marko Mustæ

Prim.dr.sc.
Mladen Pavloviæ

Prim.dr.sc.
Zrinka Smetiško

Prim.dr.sc.
Ružica Šmalcej

Doc.dr.sc.
Zlatko Balog

Doc.dr.sc.
Dolores Bioèina Lukenda

Doc.dr.sc.
Źeljko Bušiæ

Doc.dr.sc.
Robert Æeliæ

Doc.dr.sc.
Neven Henigsberg

Doc.dr.sc.
Natalia Kuèiæ

Doc.dr.sc.

Danica Ljubanoviæ

Doc.dr.sc.
Jasenska Markeljeviæ

Doc.dr.sc.
Ivan Mihaljeviæ

Doc.dr.sc.
Mate Mihanoviæ

Doc.dr.sc.
Dubravka Pavišiæ-Strache

Doc.dr.sc.
Eduard Pavloviæ

Doc.dr.sc.
Mladen Rakiæ

Doc.dr.sc.
Milan Vrkljan

Doc.dr.sc.
Željka Znidariæ

Doc.dr.sc.
Marija Žagar

Dr.sc.
Marija Aurlin

Dr.sc.
Ivan Krešimir Lukić

Dr.sc.
Maja Miškulin

Dr.sc.
Igor Nikolić

Dr.sc.
Maja Peraica

Dr.sc.
Ljiljana Šerrić

Dr.sc. Anton Vlatić

Dr.sc. Zora Zakanj